

УДК 373.5.018.46(477)

Тарасова Вікторія,

<https://orcid.org/0000-0003-1250-2027>

здобувач третього рівня вищої освіти
Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького

вул. Гетьманська, 20

72300, м. Мелітополь, Запорізька обл., Україна

marsetka11@gmail.com

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ У СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Стаття висвітлює питання розвитку системи підвищення кваліфікації вчителів у часи становлення незалежної України. Розкрито концептуальні підходи до процесу професійного розвитку вчителів у системі підвищення кваліфікації. Визначено нормативно-правові документи освіти, які закладено в основу освіти впродовж життя. Акцентовано увагу на сучасних провідних підходах до професійного зростання педагогічних працівників через формальну, неформальну та інформальну освіту. На основі системно-історичного підходу, виявлено системоутворюючі компоненти та зв'язки в розвитку системи підготовки вчителів; розглянуто підсистему післядипломної освіти – систему підвищення кваліфікації освіти ХХ століття, як цілісне явище засноване на багаторівневій інтерпретації з урахуванням економічної, соціальної, політичної і національно-культурної детермінант суспільства та держави; порівняльно-зіставний метод використовувався для аналізу матеріалів історико-педагогічного дослідження архівних джерел, нормативних документів, наукових публікацій досліджуваного періоду. У теоретичній площині з'явилась потреба всебічного вивчення історичних тенденцій розвитку професійної компетентності вчителів в різних напрямках, їх систематизації, прогнозування кінцевих результатів та впливу на розвиток особистості, освіти і суспільство.

Ключові слова: *інформальна освіта, компетентнісний підхід, неформальна освіта, підвищення кваліфікації, професійний розвиток, формальна освіта.*

©Тарасова В.А., 2020

Вступ. З метою всебічного розвитку особистості суспільна увага приділена шляхам вдосконалення та підвищення професійного розвитку особистості. Акцентовано увагу на необхідності створення умов та впровадження нових підходів до навчання у системі підвищення кваліфікації. Професійний розвиток є необхідною

умовою для формування сучасних і майбутніх творців інтелектуальної, духовної та виробничої сфери суспільства. Учитель Нової української школи – носій суспільних та освітніх змін, активний учасник і провайдер реформ у системі освіти. У компонентній формулі Нової української школи провідне місце відводиться педагогу нової формації, що перебуває в авангарді суспільних та освітніх перетворень, вмотивованому, компетентному, кваліфікованому, який має академічну свободу й розвивається професійно впродовж життя, самостійно й творчо здобуває інформацію, організовує дитино центрований процес із максимальним наближенням навчання й виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей, можливостей, потреб, запитів, настанов і життєвих планів [7].

Мета статті. Здійснити ретроспективний аналіз становлення і розвитку національної системи підвищення кваліфікації та визначити тенденції професійного розвитку вчителів.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. З огляду на постійні зміни в освіті питання професійного розвитку вчителів весь час знаходяться у колі уваги науковців. Так, питання підвищення кваліфікації розглядали В. Базуріна, Т. Браже, О. Варецька, С. Вершловський, В. Краєвський, Л. Мітіна, В. Олійник, Н. Петрошук, Т. Сорочан та ін.; питання історії педагогічної освіти та розвитку системи підготовки вчителів досліджували В. Адольф, В. Буренко, Т. Водолазька, Г. Єльнікова, І. Єрмаков, І. Зимня, Г. Майборода, М. Скоробагатова, Т. Сущенко. Питання оновлення системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників є предметом дослідження вітчизняних науковців І Бех, Н. Бутенко, К. Віаніс-Трофименко, О. Драгайцева, Т. Ісаєва, С. Іванова, Л. Карпова, Г. Кашкарьова, Д. Корабельнікова, О. Лебедева, Л. Сущенко, Л. Щербатюк та інших. Вивчення проблем професійного розвитку педагогів у системі підвищення кваліфікації педагогів, свідчить актуальність даної проблематики і недостатньою її визначеність та розробленість у сучасній науково-педагогічній літературі.

Об'єктивна соціально-економічна потреба суспільства у всебічному забезпеченні професійного розвитку особистості спонукає до постійного розвитку та оновлення системи післядипломної освіти. Саме система післядипломної освіти призначена

надати кожному педагогічному працівнику можливість до самореалізації в професійному плані, знайти своє місце в освітянському просторі та бути конкурентоспроможною на ринку праці [2]. Основна мета сучасної післядипломної педагогічної освіти полягає у задоволенні потреб громадян в особистісному і професійному зростанні; забезпеченні галузі висококваліфікованими кадрами, відповідно до державного замовлення [11]. В структурі післядипломної освіти система підвищення кваліфікації визначається як спеціалізовано організована, керована, цілісна система, яка забезпечує всебічний розвиток навчання і самоосвіти особистості з моменту одержання диплома і до кінця життя [2].

Становлення та розвиток системи підвищення кваліфікації незалежної України, як незалежної європейської держави, створення оптимальних умов та нових підходів для розвитку педагогічної спільноти та особистості, є необхідною умовою для формування сучасних і майбутніх творців інтелектуальної, духовної та виробничої сфери суспільства. Формування конкурентоспроможної особистості полягає у тому, що сучасний ринок праці висуває до фахівців освіти досить високі вимоги. Учитель Нової української школи – носій суспільних й освітніх змін, активний учасник і провайдер реформ у системі освіти. У компонентній формулі Нової української школи провідне місце відводиться педагогу нової формації, що перебуває в авангарді суспільних та освітніх перетворень, вмотивованому, компетентному, кваліфікованому, який має академічну свободу й розвивається професійно впродовж життя, самостійно й творчо здобуває інформацію, організовує дитино центрований процес із максимальним наближенням навчання й виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей, можливостей, потреб, запитів, настанов і життєвих планів [7]. Реформа освіти, яка стартувала в Україні має «зупинити негативні тенденції, перетворити українську школу на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку і конкурентоспроможності». З появою нових ідей, підходів, тенденцій і пріоритетів в освіті, соціально – економічна потреба суспільства вимагає переосмислення всіх факторів від яких залежить якість освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. Реформаторських змін набув процес підготовки, перепідготовки та неперервного професійного розвитку педагогічних

кадрів на всіх його рівнях, про який зазначено в Законі України «Про освіту» (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020), Концепції «Нова українська школа» (НУШ) (2017). Підґрунтям для подальшого професійного вдосконалення вчителів і розвитку системи підвищення кваліфікації є вивчення історичних тенденцій становлення і розвитку системи підвищення кваліфікації вчителів, що надасть можливість визначити розвиток професійної компетентності та поступу вчителів, охарактеризувати і осмислити історичне надбання і важливість сучасних трансформаційних процесів.

Звертаючись до витоків становлення і розвитку української державності в сфері освіти, ми бачимо, що питання розвитку системи підвищення кваліфікації вчителів приділялась значна увага. Так, у 1991 році було розпочато проєкт Державної національної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття)», затверджено Постановою Кабінету Міністрів України у 1994 році, в якій наголошується, що один із головних шляхів реформування освіти полягає в необхідності «підготовки нової генерації педагогічних кадрів, підвищення їх професійного та загальнокультурного рівня» [3].

З метою забезпечення єдиного науково-методичного підходу до реалізації політики у сфері навчання, підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації у 1996 році затверджено Концепцію безперервного підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних кадрів. Законодавчий документ передбачає стратегію розвитку освіти в Україні на найближчі роки та перспективу ХХІ століття, створення життєздатної системи безперервного навчання особистості, забезпечення можливостей для постійного духовного самовдосконалення, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації. Відповідно до Концепції підвищення кваліфікації спеціалістів спрямовується на розширення та поглиблення їх знань, умінь і навичок за раніше набутими професіями [8]. У 1991 році – прийнято Закон України «Про освіту», який ґрунтувався на засадах всебічного розвитку людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного

потенціалу народу, підвищення освітнього рівня, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями [4]. У Концепції загальної середньої освіти (2001 рік) зазначено на необхідності розв'язання проблеми підготовки вчителя, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, постійно дбає про власне особистісне і професійне зростання та самовдосконалення, вміє досягати нових педагогічних цілей. Закон України «Про вищу освіту» (2002) – був спрямований на врегулювання суспільних відносин у галузі навчання, виховання, професійної підготовки та перепідготовки громадян України. Відповідно до закону післядипломна освіта здійснювалася вищими навчальними закладами післядипломної освіти або структурними підрозділами вищих навчальних закладів відповідного рівня акредитації. Педагогічні працівники мали не рідше ніж один раз на п'ять років підвищувати кваліфікацію у закладах післядипломної освіти, що у свою чергу монополізувало ринок з надання освітніх послуг в сфері післядипломної освіти. Подальший розвиток національної системи освіти потребує нормативно-правового документа, який би визначав тривалі пріоритети державної політики не лише в освіті, а й у всіх інших сферах життя суспільства, з якими взаємопов'язана діяльність установ і закладів освіти. З метою визначення стратегії та основних напрямів подальшого розвитку освіти в Україні у першій чверті ХХ століття, Указом президента у 2002 році затверджено «Національну доктрину розвитку освіти». Національна доктрина визначає вектор на безперервну освіту, яка проводиться з урахуванням світових тенденцій розвитку освіти протягом життя. Безперервна освіта має реалізовуватися шляхом забезпечення наступності та координації освітньої діяльності на різних ступенях освіти. Формування в особистості потреби та здатності до самоосвіти через запровадження дистанційної освіти. Створюються умови для професійного вдосконалення через розроблення та вдосконалення нормативно-правової бази, розвиток конкурентоспроможної системи закладів освіти в яких проводиться підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації педагогічних працівників [3].

Таким чином можна стверджувати, що у перші 20 років з набуттям України незалежності, на законодавчому рівні закладено міцний фундамент розвитку та

вдосконалення професійної діяльності вчителів у системі післядипломної освіти. Педагогічна діяльність – це завжди незавершена професія і можна стверджувати, що професійний розвиток є притаманним педагогічній професії. Запропоновані сучасні зміни мають не частковий, а системний характер: це новий зміст, нова структура, нове освітнє середовище, автономія закладів освіти із правом створювати власні освітні програми на основі Стандарту, академічна свобода вчителя у виборі форм і методів навчання, розподілена учительсько-учнівська відповідальність за результати навчання (педагогіка партнерства), рівний доступ до якісної освіти тощо. Педагогічні працівники мають по-новому подивитися на освітній процес.

Наразі праця педагога, вимагає досконалої самоорганізації, стійкої мотивації, креативного та творчого підходів до планування та реалізації освітнього процесу та постійного самоаналізу професійної діяльності на засадах рефлексії. Сучасний освітній процес потребує переосмислення та новітніх підходів до викладання навчальних дисциплін: спілкування з учасниками освітнього процесу (постійно на зв'язку – «24/7», режим он-лайн тощо), подовження робочого часу (за останніми соціологічними дослідженнями працівники вдома працюють не менше 10-12 годин), постійний аналіз інформаційних потоків, підготовка дистанційного контенту, опанування нових форм дистанційного навчання, тощо.

Відповідно до Концепції «Нова українська школа» навчання учнів має здійснюватися за компетентнісним підходом [7]. У Законі України «Про освіту» (2017) компетентність визначається як «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистісних якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватись, провадити професійну та/або подальшу діяльність» [5,ст..1,п.15]. Відповідно до Концепції «НУШ» новий учитель має навчати дітей одинадцяти ключовим компетентностям, а отже, володіти ними й розвивати їх у власній професійній діяльності. Перепідготовка та самоосвіта вчителів тісно пов'язані з системою підвищення кваліфікації. У науковому визначенні поняття «підвищення кваліфікації» - це процес і результат навчання педагогічних працівників, головною метою якого є забезпечення потреб суспільства у кваліфікованих кадрах з високим рівнем професіоналізму та культури,

спроможних компетентно, творчо і відповідально виконувати завдання, що стоять перед ними» [7]. У ст.51 нового Закону України «Про освіту» зазначається, що «підвищення кваліфікації – набуття особою нових та/або вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності» [5]. Післядипломна підготовка вчителів може відбуватися у вигляді формальної, неформальної та інформальної освіти.

Згідно зі ст. 8 Закону України «Про освіту» (2017) «формальна освіта – це освіта, яка здобувається за освітніми програмами відповідно до визначених законодавством рівнів освіти, галузей знань, спеціальностей і передбачає досягнення здобувачами освіти визначених стандартами освіти результатів навчання відповідного рівня освіти та здобуття кваліфікацій, що визначаються державою [5]. У Законі України «Про повну загальну середню освіту» (2020), ст.51, передбачено, що кожному педагогічному працівникові гарантується право підвищувати кваліфікацію в комунальному закладі післядипломної освіти, розташованому на території відповідної (за місцем проживання такого педагогічного працівника) області, що не обмежує його право обрати іншого суб'єкта освітньої діяльності для підвищення своєї кваліфікації. Неформальна освіта – це освіта, яка здобувається, як правило за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій [6]. До неформальної освіти відносяться онлайн-курси, вебінари, тренінги, семінари, які організуються недержавними установами: творчі спілки, асоціації, товариства, громадські об'єднання, у тому числі фаховими організаціями (професійними асоціаціями) тощо. Навчальні програми в неформальній освіті швидко адаптовані і налаштовані під потреби та індивідуальні інтереси вчителів, мають короткочасний термін навчання та дають змогу освітянам опанувати освітні практики в режимі реального часу відповідно до сучасних змін та тенденцій [1]. Підкріплювати формальну освіту вчитель може інформальною. Це самоосвітня діяльність педагогічного працівника. Інформальна освіта (самоосвіта) – це освіта, яка передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під

час повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю (творчі групи, динамічні групи і т.д.) [5]. Самоосвітня діяльність вчителя передбачає самостійне здобуття знань і компетентностей за допомогою фахової літератури, участі професійних об'єднаннях, спілкування з експертами, супервізорами, методистами тощо.

Удосконалення системи післядипломної освіти, управління її інноваційним розвитком та підвищення якості професійної підготовки вчителів в Україні – актуальна наукова і практична проблема, вирішення якої полягає у проведенні післядипломної освіти у відповідність до сучасних соціально-економічних вимог, визначенні пріоритетних напрямів післядипломної освітньої політики, стратегії і тактики дій відповідно до потреб і ресурсних можливостей держави, створенні пілотних освітянських програм, необхідних для розвитку особистості, а також динамічного економічного і соціокультурного розвитку суспільства. Сучасна система підвищення кваліфікації має бути організована таким чином, щоб вчитель мав можливість не лише поглибити спеціальні знання і оволодіти новими навичками, а й сформулювати розуміння тих змін, що відбуваються і мати можливість швидко адаптуватися до них [10].

Висновки. Вивчення законодавчо-нормативних документів з питань становлення та розвитку трансформаційних освітніх процесів дає змогу зробити висновки про національну увагу до інноваційних процесів у сфері освіти та управління ними, як одним з пріоритетних напрямів суспільного прогресу. Національна система підвищення кваліфікації зазнає суттєвих змін, серед яких виділимо розширення мережі відповідних закладів і формування конкуренції між ними, а також підвищення вимог до якості підготовки вчителів і здійснення її на засадах компетентнісного підходу. У теоретичній площині з'явилась потреба всебічного вивчення тенденцій розвитку професійної компетентності вчителів в різних напрямках, їх систематизації, прогнозування кінцевих результатів та впливу на розвиток особистості, освіти і суспільство.

Література

- Бугайчук А. Новий учитель. Перепідготовка [Текст] / А. Бугайчук. – Київ : Шкільний світ, 2018. – 88 с.
- Василькова О., Васильков В., Чернишов О., Чернікова Л. Психолого – педагогічна оцінка результативності системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників: Навчально-методичний посібник. – Донецьк: облППО, «Витоки», 2007, с.120.
- Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). 1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>
- Закон України «Про освіту» (2017). *Відомості Верховної Ради*, (38-39), с.380
- Закон України «Про освіту». 1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
- Закон України «Про повну загальну середню освіту». (2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
- Концепція «Нова українська школа». 2017. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
- Концепція безперервного підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних кадрів України. 1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150-96-%D0%BF>
- Маслов В. И. Теория и методика организации непрерывного повышения квалификации руководителей школ: Учеб.пособие. – К.:МНО УССР, 1990. – 259 с.
- Олійник В. В. Українська модель функціонування і розвитку системи післядипломної педагогічної освіти в умовах модернізації // Післядипломна освіта. – 2004.-№2. – с. 5-9.
- Садовець О. В. Особливості професійного розвитку вчителів середніх шкіл в об'єднаннях працівників освіти США : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти / Олеся Володимирівна Садовець ; ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2011. – 22 с.

References

- Buhaichuk, A. (2018). *Novyi uchytel. Perepidhotovka* [New teacher. Retraining]. Kyiv: Shkilnyi svit, 88 (ukr).
- Derzhavna natsionalna prohrama «Osvita» (Ukraina XXI stolittia) [State National Program «Education» (Ukraine of XXI Century)] (1994). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF> (ukr).
- Kontseptsiiia «Nova ukrainska shkola» [The Concept of the «New Ukrainian School»] (2017). Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (ukr) .
- Kontseptsiiia bezperervnoho pidvyshchennia kvalifikatsii ta perepidhotovky pedahohichnykh kadriv Ukrainy [The Concept of Lifelong Training and Retraining of Pedagogical Staff of Ukraine] (1994). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/150-96-%D0%BF> (ukr).
- Maslov, V. Y. (1990). *Teoriya i metodika organizatsii nepreryivnogo povyisheniya kvalifikatsii rukovoditeley shkol* [Theory and methodology of lifelong advanced training of school leaders]. Kiev: MNO USSR, 259 (rus).
- Oliinyk, V. V. (2004). *Ukrainska model funktsionuvannia i rozvytku systemy pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity v umovakh modernizatsii* [Ukrainian model of

functioning and development of the system of postgraduate pedagogical education in the conditions of modernization]. *Pisliadyplomna osvita*, Vyp. 2, 5-9 (ukr).

Sadovets, O. V. (2011). *Osoblyvosti profesiinoho rozvytku vchyteliv serednikh shkil v obiednanniakh pratsivnykiv osvity SShA* [Features of professional development of secondary school teachers in the United States educational associations]: Candidate's thesis: 13.00.04. Ternopil: TNPU im. V. Hnatiuka, 22 (ukr).

Vasyilkova, O., Vasyilkov, V., Chernyshov, O., & Chernikova, L. (2007). *Psykhologo – pedahohichna otsinka rezultatyvnosti systemy pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv: Navchalniy posibnyk* [Psychological and pedagogical assessment of the effectiveness of the teachers' training: Textbook]. Donetsk: Vytoky, 120 (ukr).

Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [The Law of Ukraine «On Education»] (1991). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> (ukr).

Zakon Ukrainy «Pro osvitu» [The Law of Ukraine «On Education»](2017). *Vidomosti Verkhovnoi Rady*, Vyp. 38-39, 380 (ukr).

Zakon Ukrainy «Pro povnu zahalnu seredniu osvitu» [The Law of Ukraine «On Complete General Secondary Education»] (2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (ukr).

РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ УЧИТЕЛЕЙ В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ: ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Тарасова Виктория, аспирантка,

*Мелитопольский государственный университет имени Богдана Хмельницкого,
ул. Гетьманская, 20, 72300 Мелитополь, Украина*

marsetka11@gmail.com

Статья освещает вопросы развития системы повышения квалификации учителей во времена становления независимой Украины. Раскрыты концептуальные подходы к процессу профессионального развития учителей в системе повышения квалификации. Определены нормативные правовые документы образования, которые заложены в основу образования в течение жизни. Акцентировано внимание на современных ведущих подходах к профессиональному росту педагогов через формальное, неформальное и информальное образование. На основе системно-исторического подхода, обнаружены системообразующие компоненты и связи в развитии системы подготовки учителей; рассмотрено подсистему последипломного образования - систему повышения квалификации образования XX века, как целостное явление основано на многоуровневой интерпретации с учетом экономической, социальной, политической и национально-культурной детерминант общества и государства. В теоретической плоскости появилась необходимость всестороннего изучения исторических тенденций развития профессиональной компетентности учителей в разных направлениях, их систематизации, прогнозирование конечных результатов и влияние на развитие личности, образование и общество.

Ключевые слова: *информальное образование, неформальное образование, компетентностный подход, повышение квалификации, профессиональное развитие, формальное образование.*

DEVELOPMENT OF TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCE IN THE ADVANCED TRAINING SYSTEM: HISTORICAL ASPECT

Viktoria Tarasova, Postgraduate of the third level of higher education
Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University
st. Hetmanska, 20, 72300 Melitopol, Ukraine
marsetka11@gmail.com

The article deals with the issues of development of the teachers' advanced training system during the formation of independent Ukraine. The creation of optimal conditions and the need to introduce new approaches for the comprehensive development of personality of the scientific and pedagogical community is theoretically justified. The author proves that the formation of a competitive personality consists in the fact that the modern labour market sets quite high requirements for the modern generation of education specialists. Professional development is a necessary condition for the formation of modern and future creators of the intellectual, spiritual and production spheres of society. The teacher of the New Ukrainian School is a carrier of social and educational changes, an active participant and reform provider in the education system. In the component formula of the New Ukrainian School, the leading place is given to the teacher of the new formation, who is at the forefront of social and educational transformations, intelligent, competent, qualified, who has academic freedom and develops professionally throughout life, independently and creatively gets information, organizes a child-centered education process with the maximum approximation of the training and upbringing of a particular child to his or her nature, abilities, opportunities, needs, requests, attitudes and life plans [7]. The education reform in Ukraine aims to «stop negative trends, turn the Ukrainian school into a lever of social equality and cohesion, economic development and competitiveness». Significant attention has been paid to the process of training, retraining and lifelong teachers' professional development at all levels, which is specified in the Law of Ukraine «On Education» (2017), the Concept of «New Ukrainian School» (2017), the Law of Ukraine «On General Secondary Education» (2020). The basis for further teachers' professional improvement and advanced training system development is the study of the historical aspect of the formation and development of studied problem, which will determine the trends of teachers' professional development in the system of postgraduate education, characterize and understand the historical heritage and the importance of transformational processes.

Key words: *advanced training, competence approach, formal education, informal education, non-formal education, professional development.*